

Factsheet Circulaire economie

Consumententips per transitieagenda

Inleiding

Voor alles wat wij doen, gebruiken wij grondstoffen: voor ons voedsel, vervoer, kleding, apparaten enz. Het aantal mensen blijft groeien, de vraag naar grondstoffen stijgt explosief, terwijl de hoeveelheid grondstoffen afneemt. We moeten slimmer omgaan met onze schaars wordende grondstoffen en onze milieudruk verminderen. Nederland wil daarom in 2050 een circulaire economie zijn. In een circulaire economie hebben we zo min mogelijk afval, gebruiken we onze spullen langer, hergebruiken we (delen van) producten en is afval de grondstof voor nieuwe producten.

Afval is grondstof

Nederlanders scheiden 55% van hun huishoudelijke afval. Dit percentage stijgt al jaren (langzaam): in 2000 zaten we op 44%. Nederland wil in 2020 75% van het huishoudelijk afval scheiden zodat het gerecycled kan worden. Dat is ambitieus, maar volgens Milieu Centraal wel haalbaar: ruim 80% van het huishoudelijk afval kan gescheiden worden. Nog beter dan afval scheiden, is het voorkomen van afval. Nederlanders produceren gemiddeld 488 kg huishoudelijk afval per persoon per jaar. Met een paar simpele aanpassingen kan je je eigen afvalberg al met 50 kilo verminderen. Bijvoorbeeld door minder voedsel te verspillen en geen wegwerpplastics te kopen voor een picknick. Of door spullen, zoals gereedschap of een tent te delen. En met een Nee-Nee of Nee-Ja-sticker bespaar je zo'n 1.800 folders per brievenbus per jaar.

Transitieagenda's

Om in 2050 tot een circulaire economie te komen, heeft het kabinet vijf onderwerpen vastgesteld: 1. [Biomassa en voedsel](#), 2. [Bouwen](#), 3. [Consumptiegoederen](#), 4. [Kunststoffen](#) en 5. [Maakindustrie](#) (zie www.circulaireeconomienederland.nl/transitieagendas). Met elk thema is een team van deskundigen uit onder andere het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstituten, aan de slag gegaan. Zij hebben vijf transitieagenda's opgesteld met doelen, activiteiten en maatregelen. Sommige maatregelen zijn gericht op de overheid en gaan over het aanpassen van beleid en wet- en regelgeving. Sommige zijn gericht op bedrijven en producenten en gaan over ecodesign en duurzaam ontwerpen. Er zitten stappen bij die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden en plannen die over de middellange en lange termijn gaan. Voor elke transitieagenda licht Milieu Centraal een paar praktische tips voor consumenten eruit. Hiermee kunnen mensen direct aan de slag om circulair te worden.

Circulair word je zo

Consumenten spelen een belangrijke rol in de transitie naar de circulaire economie. In de ideale situatie worden minder nieuwe goederen geproduceerd, gebruiken we bestaande goederen efficiënter en langer, en delen we meer in plaats van dat we wat nieuws kopen. Is een product uiteindelijk op, dan gooien we het gescheiden weg, zodat het gerecycled kan worden en als grondstof voor nieuwe producten kan dienen. In onderstaand schema een overzicht van de rol van de consument op weg naar een circulaire economie:

Zo kan het zijn	Term circulaire R-ladder	Tips voor consumenten
Aanschafffase: Producten slimmer maken en gebruiken, consuminderen		
Delen = het nieuwe hebben Consuminderen = het nieuwe genieten	Weigeren <i>Refuse</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koop producten onverpakt. ➤ Koop niets wat je niet nodig hebt. ➤ Weiger eenmalige tassen.
	Verminderen <i>Reduce</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Leen of deel producten i.p.v. kopen (deeleconomie). ➤ Kies afvalarme alternatieven: van papieren krant naar digitaal. ➤ Koop tweedehands of refurbished. ➤ Gebruik producten die zich lenen voor meermalig gebruik (i.p.v. eenmalig/wegwerp). ➤ Weer reclame- en ander drukwerk. ➤ Koop producten die lang mee gaan (degelijk, repareerbaar). ➤ Print minder en dubbelzijdig.
Gebruiksfase: Levensduur verlengen van producten en onderdelen		
Repareren en vernieuwen = het nieuwe gebruiken	Herbruiken <i>Re-use</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gebruik een boodschappentas zo vaak mogelijk. ➤ Geef producten door aan anderen.
	Repareren <i>Repair</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Repareer defecte producten (of laat ze repareren).
	Vernieuwen <i>Refurbish</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vernieuw een product of laat het opknappen. Gebruikte artikelen zoals smartphones of tablets worden steeds vaker hersteld of vernieuwd om verkocht te worden tegen een lagere prijs dan een gloednieuw product.
	(Delen) vermaken <i>Remanufacture</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Maak nieuwe producten van (onderdelen van) oude of defecte producten.
	Hergebruiken <i>Re-purpose</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hergebruik een product met een ander doel. Zoek alternatieve opties voor je producten: koffieblikken, plastic doosjes hebben ook ander nut.
Afdankfase: Nuttig toepassen van materialen		
Grondstoffen scheiden = het nieuwe recycelen	Recycle	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Scheid producten of materialen die je niet meer gebruikt.
	Terugwinning <i>Recover</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dit is aan de industrie, hierbij gaat het om energiet terugwinning uit materialen.

De uitleg van de R-ladder voor circulariteit staat onderaan deze factsheet.

Consumententips per transitieagenda

Onderaan deze factsheet staat een infographic waarin de abstracte term circulaire economie is omgezet naar concrete stappen voor consumenten. Per transitieagenda licht Milieu Centraal twee tips voor consumenten eruit. Alle tips zijn links naar webpagina's waarop meer informatie staat.

Biomassa en voedsel

- **Tip 1: [minder vlees eten](#)**

Voor de productie van vlees zijn veel grondstoffen nodig, zoals voer, water, kunstmest en brandstof. Voor 1 kilo vlees is gemiddeld 5 kilo plantaardig materiaal nodig is. Het is dus beter om dat plantaardige materiaal zelf op te eten en minder vlees te eten.

- **Tip 2: [voorkom voedselverspilling](#)**

Gemiddeld gooien we jaarlijks ruim 40 kg goed eten per inwoner weg. Dat kost elke Nederlander ruim 140 euro per jaar. En dan zijn vloeistoffen zoals koffie en melk die via de gootsteen verdwijnen nog niet mee gerekend. Alle energie en grondstoffen die nodig waren om de etenswaren te telen, vervoeren, koelen en eventueel te bewerken en verpakken gaan hiermee ook verloren. Voorkom voedselverspilling door bewust te kopen (check je voorraad, maak een boodschappenlijstje), op maat te koken, eventuele restjes te bewaren in de vriezer of voor een prakje en je zintuigen te gebruiken als de THT-datum is bereikt.

Bouwen

- **Tip 1: [gebruik duurzame materialen](#)**

We verbouwen wat af in Nederland: particuliere verbouwingen leveren jaarlijks 41 kg bouw- en sloopafval op per persoon. Ga je verbouwen, kies dan voor duurzame materialen. En kijk ook eens naar tweedehands of gebruikte bouwmaterialen, daar is een levendige handel in. Probeer goed in te schatten hoeveel materiaal je nodig hebt, zodat je niks overhoudt.

- **Tip 2: [geef je bouw materiaal een tweede leven](#)**

Ben je klaar met de verbouwing, kijk dan of je oude materialen of materialen die je over hebt, kunt gebruiken voor wat anders. Maak bijvoorbeeld van je houten vloer een nieuwe tafel. Of verkoop het/geef het weg. Als je je bouw- en sloopafval naar de milieustraat brengt, gooi de materialen dan gescheiden in de juiste bakken.

Consumptiegoederen

- **Tip 1: [deel je spullen](#)**

Wanneer je samen doet met spullen zoals een partytent, hogedrukspuit, auto of bakfiets scheelt dat voor het milieu en in je portemonnee. Er hoeven minder spullen gemaakt te worden en er wordt minder weggegooid. Online platforms maken het makkelijker om elkaar te vinden voor ruilen, huren, delen of gezamenlijke inkoop.

- **Tip 2: [koop tweedehands](#)**

Tweedehands artikelen kunnen een flinke milieuwinst opleveren. Het verlengen van de levensduur spaart namelijk grondstoffen, energie en afval. Gebruik je een product maar kort, zoals babykleding? Of is het onverslijtbaar, zoals een partij tuintegels? Dan loont het zeker om het tweedehands aan te schaffen en het na gebruik weer door te verkopen. Uitzondering hierop zijn [vriezers, koelkasten en drogers](#): nieuwe zijn vaak zuiniger dan drogers, vriezers en koelkasten van 8 jaar of ouder.

Kunststoffen

- **Tip 1: [neem je eigen tas en waterfles mee](#)**

Ondanks het verbod op gratis plastic tasjes gebruiken we toch nog meer dan 50 plastic tassen per jaar. Als je altijd een (opvouwbare) tas bij je hebt, hoef je nooit meer een tasje aan te nemen. Sla ook gratis papieren tassen af: die belasten het milieu net zo veel of zelfs meer dan plastic. Wist je dat er per dag 800.000 plastic waterflesjes verkocht worden? Kraanwater is ook nog eens 500x goedkoper dan verpakt water.

- **Tip 2: [lever plastic verpakkingen gescheiden in](#)**

In de meeste gemeenten kun je plastic verpakkingen, samen met metalen en drinkpakken, gescheiden inleveren. Nu wordt zo'n 40% gerecycled en gebruikt als grondstof voor nieuwe producten. Maar heel veel plastic verpakkingen (12 kilo per persoon per jaar) belanden nog in het restafval, worden verbrand, en gaan zo verloren voor hergebruik. Gooi je plastic verpakking dus altijd gescheiden weg. Kijk op de [afvalscheidingswijzer](#) als je niet zeker weet wat je waar moet weggoien.

Maakindustrie

- **Tip 1: [lever je oude mobieltje in](#)**

In 1000 kilo mobiele telefoons (zonder batterijen) zit 140 kilogram koper, 3,14 kilogram zilver, 300 gram goud, 130 gram palladium en 3 gram platina. In 200 mobieltjes zit genoeg goud voor één trouwring. Het is belangrijk om dergelijke kostbare grondstoffen in de kringloop te houden. Niet alleen voor het geld, maar ook omdat het om conflictmineralen¹ kan gaan, zoals kobalt. Ook als het niet om conflictmineralen gaat, gaat de winning van delfstoffen gepaard met milieuproblemen.

- **Tip 2: [repareer je spullen](#)**

Goed onderhoud en reparatie verlengen de gebruiksduur van producten. Nederlanders gooien jaarlijks meer dan 100 miljoen kleine apparaten, zoals een koffieapparaat of smartphone weg. Een aanzienlijk deel daarvan had gerepareerd kunnen worden. Uit de Reparatie-monitor van de Repair Cafés blijkt dat 65% procent van de binnengebrachte apparaten goed gerepareerd is. Wanneer dat niet het geval is, is dat meestal omdat onderdelen niet verkrijgbaar zijn of omdat een product niet goed kan worden gedemonteerd.

Van recht naar rond

Consumenten kunnen deze tips gelijk toepassen en hun verantwoordelijkheid pakken voor een circulaire economie. Bovendien kunnen consumenten in winkels vragen naar minder verpakkingen, ze kunnen wegwerpplastics weigeren en zo laten zien bij overheden en bedrijven dat het hun ernst is. Maar de consument kan niet alles. Sommige producten zijn zo gemaakt dat ze moeilijk te repareren zijn. Niet alle verpakkingen kunnen gescheiden en gerecycled worden. Als je in een flat woont, kun je vaak geen gft apart inzamelen. Andere partijen, zoals de overheid, het bedrijfsleven en kennisinstellingen zijn nodig om dit aan te pakken. En in de vijf transitieagenda's staan de plannen, zoals marktprikkels, beleidswijzigingen en veranderingen in regelgeving, om dit te realiseren en echt stappen te zetten naar een circulaire economie in 2050.

¹ Conflictmineralen zijn mineralen waarvan de delving gepaard gaat met militaire conflicten en mensenrechtenschendingen.

Meer informatie

Voor vragen over deze informatie kunt u contact opnemen met Milieu Centraal, Anne Kluivers: 06 811 66 214 (perstelefoon, alle dagen beschikbaar) / 030 2305070 (algemene nummer). anne.kluivers@milieucentraal.nl.

Over Milieu Centraal

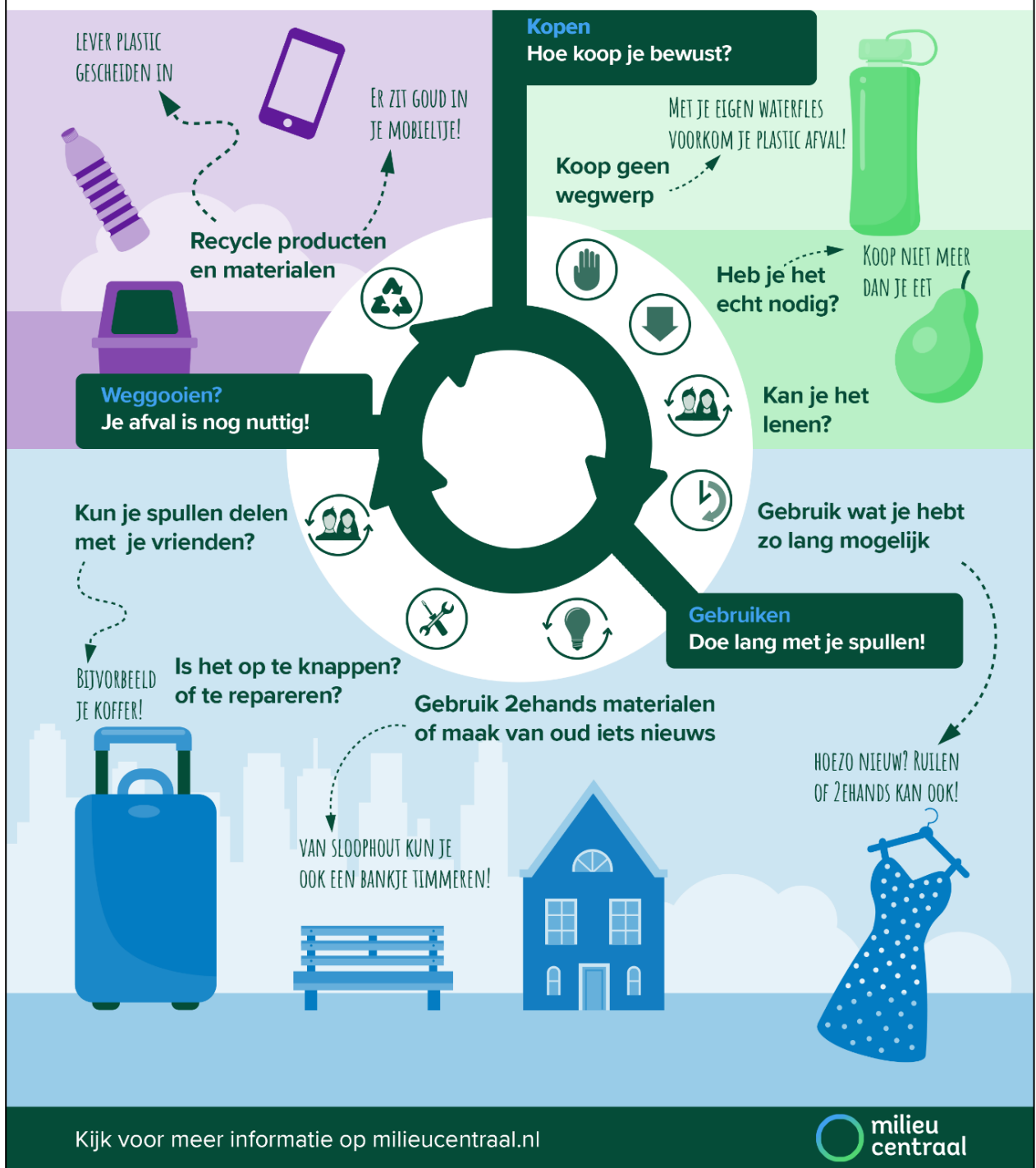
Milieu Centraal is een onafhankelijke voorlichtingsorganisatie die consumenten praktische informatie biedt over milieu en energie in het dagelijkse leven; van afval tot zonnepanelen. Alle tips en adviezen zijn gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Een externe wetenschappelijke adviesraad is onderdeel van de kwaliteitsborging. Milieu Centraal werkt samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven, overheid en media. Milieucentraal.nl wordt per dag ruim 10.000 keer bezocht.

Over Nederland Circulair

Kijk op www.circulair economie nederland.nl voor meer informatie vanuit de Rijksoverheid over Nederland Circulair in 2050.

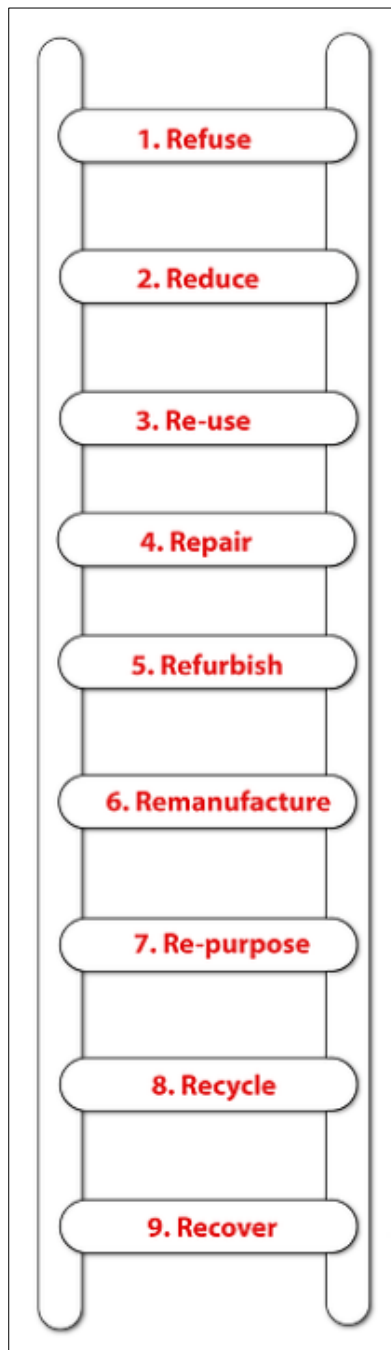
Infographic

LEVEN ZONDER AFVAL? CIRCULAIR WORD JE ZO!

Kijk voor meer informatie op milieucentraal.nl

Toelichting: de R-ladder

Voor de circulaire economie is een prioriteitsladder ontwikkeld, waarbij 1 (minder grondstoffen/producten gebruiken) het hoogst scoort en 10 het laagst (terugwinning, bv. door een energie verbrandinginstallatie).

In de circulaire economie worden materialen zo hoogwaardig mogelijk hergebruikt. In het ideale geval wordt het gehele product hergebruikt. Is dat niet mogelijk, dan onderdelen van het product en tot slot de grondstoffen of materialen die uit een product komen.